

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

453-OJI PLENARINĖ SESIJA 2009 M. GEGUŽĖS 13, 14 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra konkurencingumui remti“

(Tiriamoji nuomonė)

(2009/C 277/01)

Pranešėja **Anna Maria DARMANIN**

2008 m. birželio 27 d. Tarybai pirmininkausianti Čekija paprašė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengti tiriamąją nuomonę

„Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra konkurencingumui remti“.

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2009 m. balandžio 24 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Anna Maria Darmanin.

453-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2009 m. gegužės 13–14 d. (2009 m. gegužės 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK ragina iš naujo apibrėžti konkurencingumo sąvoką ir mano, kad ilgalaikio konkurencingumo daugiau negalima vertinti vien tik pagal BVP. Veikiau jis turi būti nustatomas remiantis platesnio masto požiūriu, įskaitant socialinės, ekonominės ir aplinkosauginės plotmės tvarumo veiksnius. EESRK mano, kad dabartinėmis ekonomikos sąlygomis atėjo metas visą dėmesį skirti tvariam ir į ateitį orientuotam konkurencingumui.

1.2. EESRK vertina inovacijas kaip lemiamą tvaraus konkurencingumo aspektą. Tvarumas – tai procesas ir kintantis dydis, todėl inovacijos gali šį procesą išstbulinti. Nederėtų pamiršti, kad moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra taip pat yra labai svarbus inovacijų proceso aspektas.

1.3. Šioje nuomonėje EESRK įvardija keletą kliūčių, trukdančių taikyti į mokslinius tyrimus ir inovacijas orientuotą požiūrį. Tokioms kliūtims pašalinti reikia ilgalaikės vizijos ir ateitį

numatančių investicijų. Todėl EESRK rekomenduoja imtis toliau nurodytų iniciatyvų siekiant kiek galima sumažinti minėtų kliūčių poveikį:

- suderinti inovacijų diegimo galimybes ir programas Europos Sąjungoje. Šiuo metu Europos Sąjungoje yra daugybė galimybių investicijoms skatinti, tačiau dažnai jų niekas nesieja ir aiškiai nekoordinuoja. Todėl EESRK mano, kad tokias programas administruojančios Komisijos tarnybos ir kitos inovacinių programų struktūros turėtų labiau stengtis inovacijų srityje užtikrinti koordinavimą;
- mažinti informacijos perteklių ir sudaryti paprastesnes bei nuoseklesnes sąlygas pasinaudoti inovacijų ir mokslinių tyrimų rezultatais ir galimybėmis. EESRK pripažįsta, kad jau buvo imtasi veiksmų siekiant sumažinti nesistemos informacijos perteklių, tačiau reikia atlikti daugiau. Visų pirma, atsižvelgiant į MVĮ poreikius, informacija turi būti tikslinga, paprasta, veiksminga ir suderinta;

- daugiau investuoti į švietimo sistemas, aktyviau vykdant atitinkamas programas, pvz., *Erasmus* ir *Comenius*, kuriose dalyvaujantiems studentams suteikiama naudinga galimybė mokytis už gimtosios šalies ribų. EESRK mano, kad pradinis ir vidurinis ugdymas yra itin svarbūs etapai, kuriuose galima pasiekti tvariausių pokyčių, todėl tokios galimybės, kurias suteikia pirmiau minėtos programos, yra svarbus mokslinių lavinimo orientyras;
- į bendrąsias mokymo programas privalomai įtraukti verslumą. Verslumu grindžiama mąstysena yra svarbi ir mokslinių tyrimų srityje, ir pramonėje, todėl šią savybę galima ugdyti užtikrinant, kad švietimo sistema daug dėmesio skirtų verslumo vystymui;
- gerinti jaunų verslininkų įsteigtų įmonių, užsiimančių aukštųjų technologijų procesais ar produktais, ekonominio išlikimo galimybes;
- nustatyti tokias jaunųjų mokslininkų įdarbinimo sąlygas, kurios ne tik nežemintų jų orumo, bet ir į šią profesinę sferą pritrauktų geriausių darbuotojų. EESRK pripažįsta, kad valstybėse narėse mokslinių tyrimų specialistų darbo sąlygos skiriasi, tačiau pabrėžia, kad šį klausimą reikėtų spręsti suderintai visos Europos mastu;
- į inovacijų diegimo procesą įtraukti visas valstybes nares, kadangi jos yra svarbios veikėjos, ir taip išnaudoti ES 27 potencialą, o ne kviesti tik mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros (MTTP) bei inovacijų srityje daugiau patirties sukaušiusius dalyvius,
- stiprinti struktūras, kurios padėtų akademinėi bendruomenei ir pramonės atstovams nuolat keistis patirtimi.

1.4. EESRK pripažįsta, kad moksliniai tyrimai ir inovacijos yra ne tik universitetams ir specialioms įmonių skyriams, bet visiems svarbus klausimas. Kiekvienoje darbovietėje visi žmonės turi didžiulių asmeninių resursų, todėl darbuotojų inicijuojamas koncepcines inovacijas reikia toliau vystyti. Į jas reikia atsižvelgti sprendžiant bendradarbiavimo darbovietėse, mokymo visą gyvenimą ir darbo tarybų veiklos klausimus.

1.5. EESRK mano, kad naujojoje Lisabonos darbotvarkėje, skirtoje laikotarpiui po 2010 m., valstybių narių tikslas turėtų būti ne tik investavimas į MTTP, bet ir BVP išlaidos švietimui, nes EESRK mano, kad tai svarbus inovacijų katalizatorius. Todėl EESRK rekomenduoja naujojoje Lisabonos darbotvarkėje, skirtoje laikotarpiui po 2010 m. įrašyti tokius tikslus:

- 7 proc. BVP skirti visų lygių mokymui – nuo pradinio ugdymo iki aukštojo mokslo,
- 1 proc. BVP – viešiesiems MTTP,
- 2 proc. – privačioms investicijoms į MTTP.

1.6. EESRK tai pat laikosi nuomonės, kad šalys ir įmonės, kurioms būdingas aukštas tvarios gamybos, naujų technologijų ir ypatingai aplinką tausojančių gaminių lygis, bus konkurencingiausios ateityje. EESRK rekomenduoja, kad ES aplinkos tausojimą vertintų kaip pagrindinį veiksnių švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų, pramonės, transporto, energetikos ir klimato kaitos, socialinės ir užimtumo politikos srityse ir kad remtų griežtesnę ir ryžtingesnę bendradarbiavimo įvairiose politinėse srityse politiką.

1.7. Būtent čia Komitetas išvelgia rimtą pavojų, keliamą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės: daugelis įmonių gali būti priverstos mažinti savo mokslinių tyrimų ir technologijų vystymo veiklą ir nepriimti naujų darbuotojų, tad universitetų ir aukštųjų technikos mokyklų absolventai bus pasmerkti nedarbiui. Todėl Komitetas ragina Komisiją ir valstybes nares būtent šiuo sudėtingu krizės laikotarpiu, pasitelkiant anticiklinę įdarbinimo politiką valstybės paramą gaunančiuose mokslinių tyrimų institutuose, imtis priemonių išvengti gresiančio jaunų mokslininkų ir inžinierių nedarbo bei toliau skatinti jaunimo motyvaciją rinktis gamtos ir technikos mokslų studijas.

2. Konkurencingumas

2.1. EESRK nuomone, ES konkurencingumui būtina suteikti naują impulsą priimančioms konkrečioms sprendimams, labai padidinant išteklius ir visapusiškai į šį procesą įtraukiant visų mokslinių ir techninių sričių ekspertus bei struktūras iš visos Bendrijos. Tik užtikrinusi veiksmingą atnaujintos inovacijų politikos sinergiją su visų kitų sričių Bendrijos politika, Europos Sąjunga galės pasivyti ir padėti pagrindus naujam vystymosi modeliui, grindžiamam ES eksporto apimčių augimu palyginti su besiformuojančios ekonomikos šalimis, kurių pranašumas – pigi darbo jėga.

2.2. EESRK mano, kad reikėtų praplėsti Europos šalių konkurencingumo vertinimo pagrindą, o ne tik apsiriboti valstybių narių BVP. Todėl būtina pereiti prie labiau kompleksinio požiūrio į konkurencingumą, pabrėžiant tvarų konkurencingumą. Tokiam konkurencingumui pasiekti yra įvairių priemonių. Keletas tokių priemonių yra nurodyta projekto PARADISO informaciniame dokumente, kurį parengė Romos klubo nariai. EESRK pabrėžia, kad reikia naujos priemonės, kuri padėtų atsižvelgti į jau praktikuojamus veikimo būdus. Naujoji priemonė būtų skirta apsvarstyti tvarių socialinių taikomųjų programų, tvarių ekonominių scenarijų, tvarumo mūsų planetos labui sąvokas.

2.3. Atsižvelgdamas į ekonomikos nuosmukį išvystytos pramonės šalyse ir liūdnas ES ekonomikos perspektyvas, EESRK nori padėti rasti sprendimus, būtinus krizei įveikti. Todėl EESRK palankiai vertina ES pirmininkaujančios Čekijos pasiūlymą parengti tiriamąją nuomonę „Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra konkurencingumui remti“.

2.4. Komitetas įsitikinęs, kad tokį sunkų laikotarpį, kurį dabar išgyvename, gali ryžtingai įveikti ir greitai atsigausti tik tos įmonės, kurios sugebės konkuruoti aukštos kokybės tradicinių gaminių ir pažangiųjų technologijų rinkose. Vienintelis būdas geresnei ateičiai užtikrinti – pasiryžimas diegti inovacijas ir vykdyti mokslinius tyrimus. Akivaizdu, kad tie, kurie praeityje investavo į mokslinius tyrimus, dabar turi tinkamas struktūras ir žmogiškuosius išteklius, todėl jų galimybės anksčiau ir sėkmingiau įveikti krizę yra geresnės nei tų, kurie šiai sričiai neskyrė tinkamo dėmesio.

3. Moksliniai tyrimai, technologijų plėtra ir inovacijos

3.1. EESRK pripažįsta, kad moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra yra inovacijų varomoji jėga. Šiuo itin jautriu laikotarpiu, kurį išgyvena Europa, reikia spręsti pramonės inovacijų klausimą. Kad sustabdytume ekonomikos nuosmukį ir vis didėjančią recesiją, EESRK nuomone, būtina ryžtingai pradėti inovacinį procesą, kuriame pažanga būtų orientuota į „tikruosius konkurencijos veiksnius“. Jų pagrindas – keletas esminių ramsčių, kurie Europos pramonės sistemai gali suteikti veiksmingą impulsą, aktyviai išnaudojant išsiplėtusios vidaus rinkos teikiamus privalumus. Šie ramsčiai yra:

- moksliniai tyrimai, inovacijos ir verslumas,
- investicijų skatinimas ir
- atnaujintas ryžtingas išpareigojimas vykdyti mokymus.

3.2. Dabar atrodo akivaizdu, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Europos Sąjungoje, be abejonės, nuveikta labai daug. Nepaisant to, atsižvelgiant į poreikius, atsiradusius dėl dabartinės krizės sunkumo, reikia investuoti daugiau. EESRK norėtų, kad būtų didinamos pastangos naujovių, sukurtų įgyvendinant mokslinių tyrimų programas, pardavimo srityje. Be to, EESRK ragina užtikrinti didesnę lėšų skyrimo ir įvertinimo procesų skaidrumą.

3.3. Europos Komisijos paskelbtame Europos ekonomikos atgaivinimo plane suteikiamas papildomas impulsas inovacijoms diegti. Tai buvo pabrėžta numatant ateityje lėšų skirti „žaliojo automobilio“, „energijos naudojimo efektyvumo“ ir „ateities gamyklų“ iniciatyvoms. Visų jų tikslas – dar labiau skatinti mokslinius tyrimus šiose trijose srityse, kurios nukentėjo nuo dabartinės ekonomikos krizės.

3.3.1. Europa labai daug investavo į mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros skatinimo struktūras. Tai akivaizdžiai rodo daugybė jau veikiančių struktūrų ir vykdomų programų, kurios priklauso įvairioms centrinėms, nacionalinėms ir regioninėms sistemoms.

4. Žinių trikampis

4.1. Savaimė suprantama, norint pramonėje veiksmingai diegti inovacijas ir vykdyti MTTP, visuose proceso etapuose reikia užtikrinti trijų žinių trikampio elementų efektyvią sąveiką.

4.2. Komiteto nuomone, pagrindinis tikslas bus užtikrinti viešojo ir privataus sektorių mokslinių tyrimų, universitetinių studijų ir pramonės subjektų itin glaudų bendradarbiavimą, kuris ko gero turi lemiamos reikšmės kuriant Europos konkurencingumo skatinimo nenutrūkstamą procesą.

4.3. Neseniai buvo priimta konkrečiai šiems klausimams skirta nuomonė „Mokslinių tyrimų organizacijų, pramonės ir MVĮ bendradarbiavimas ir žinių perdavimas – svarbios išankstinės inovacijų sąlygos“ (INT/448). Jos tikslas – atlikti išsamią dabartinio etapo analizę, atsižvelgiant į pasiektus rezultatus ir ateities perspektyvas, ypatingą dėmesį skiriant kliūtims, kurias reikia įveikti greitai ir veiksmingai perduodant žinias iš vienos bendruomenės į kitą, kadangi jos pernelyg ilgai buvo viena nuo kitos nutolusios ir nebendradarbiavo.

4.4. Šiomis mokslo bendruomenės ir pramonės bendradarbiavimo aplinkybėmis EESRK rėmė ir palankiai vertina mokslinių tyrimų konsorciumo įsteigimą. Konsorciumo veikla bus finansuojama viešojo ir privataus sektorių lėšomis, kaip ir, pavyzdžiui, neseniai pasiūlyta bendrų technologijų iniciatyvų (BTI) schema, kurią Komitetas vertina teigiamai, ragindamas ją greičiau įgyvendinti ir plačiau taikyti ⁽¹⁾. Komitetas pasisako už tai, kad šios iniciatyvos būtų plėtojamoms ir taikomoms kituose sektoriuose, kadangi jos ne tik nuo pat pradžių apibrėžia viešojo ir privataus sektorių partnerystę ir vienodą išteklių skirstymą, bet ir suteikia universitetinėms struktūroms, viešojo ir privataus sektorių mokslinių tyrimų centrams ir mokslinių tyrimų įstaigoms atstovaujantiems organams galimybę dalyvauti šių įmonių veikloje.

4.5. Todėl EESRK norėtų dar kartą (kaip ir ankstesnėje nuomonėje INT/335) paraginti skubiai imtis aktyvių koordinavimo ir konsolidavimo veiksmų akademinės visuomenės ir verslo atstovų ryšiams stiprinti. To jau pasiekta Europos technologijų institute (ETI). Komiteto nuomone, reikėtų, kad institutas kuo greičiau taptų funkcionalus skiriant būtinus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

4.6. EESRK mano, kad pirmiau minėtas Bendrijai tenkantis koordinatorių vaidmuo technologijų srityje stiprinant įmonių ir universitetų bendradarbiavimą bei sąveiką yra gyvybiškai svarbus. Tai lemiamas veiksnys novatoriškų produktų ir procesų plėtojimui, o jis yra būtinas siekiant didinti ES pramonės sistemos konkurencingumą.

5. Kliūtys veiksmingai mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtrai

5.1. Kad būtų galima susidaryti tikslesnę vaizdą apie dabartinę padėtį Europos inovacijų srityje, turime išanalizuoti inovacijų skatinimui trukdančias kliūtis.

5.2. EESRK nustatė keletą tokių kliūčių. Labiausiai paplitusias kliūtis būtų galima apibūdinti taip:

- Europos mokymo įstaigos yra mažiau linkusios skatinti jaunimą imtis mokslininkų karjeros,

⁽¹⁾ OL C 204/19, 2008 8 9; OL C 44/11, 2008 2 16; OL C 44/15, 2008 2 16; OL C 44/19, 2008 2 16; OL C 44/22, 2008 2 16.

- prastos Europos jaunųjų mokslininkų darbo sąlygos palyginti su jų kolegoms sudaromomis sąlygomis kitose šalyse, pavyzdžiui, JAV, ir palyginti su kitomis profesijomis. Tai didelė kliūtis norint pritraukti gerus jaunus mokslininkus į šią profesinę sferą,
- Europos mokslinių tyrimų institutai mažiau žino apie pramonės ekonominius poreikius,
- Europos pramonė ne visada imasi inovacijų, kurias pasiūlo mokslinių tyrimų institutai.

5.3. Panagrinėjęs išsamiau, EESRK nustatė keletą papildomų kliūčių:

- Europos kultūroje verslumas nėra skatinamas ir jo nepakankamai mokoma Europos mokyklose, parama jaunesiems verslininkams yra menka, pradinės ekonominės sąlygos ir galimybės naujoms aukštųjų technologijų įmonėms išgyventi pirmuosius penkerius metus yra prastos, todėl nėra pakankamo stimulo,
- Europos akademinė kultūra nesudaro palankių sąlygų tokiems moksliniams tyrimams, kurie skatintų konkurencingumą,
- pramonės kultūra ko gero neskatina imtis pokyčių ir iniciatyvumo,
- kai kurios ES valstybės narės, visų pirma 12 neseniai į ES įstojusių valstybių, mažai dalyvauja inovacijų programose ir mokslinių tyrimų plėtoje.

6. Pagrindinis inovacijų ir konkurencingumo veiksnys – profesinis mokymas

6.1. Siekiant įgyvendinti Bendrijos lygiu nustatytas programas ir prioritetus, kurių tikslas – aukštas konkurencingumo lygis, būtina turėti aukštos profesinės kvalifikacijos žmogiškųjų išteklių, kurių profesinio mokymo galimybės bent jau atitiktų aukščiausius tarptautinius standartus.

6.2. Žmogiškasis kapitalas iš tiesų yra svarbiausias mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros šaltinis. Nuo pat pradžių Europos Sąjunga pripažino, kad Europos integracijos procesas turėtų apimti švietimą ir kultūrą. Romos sutarties 127 straipsnyje (EB sutarties 150 straipsnis) teigiama, kad „Bendrija įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuri remia ir papildo valstybių narių veiksmus, kartu pripažindama visišką valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą“.

6.3. Iki XX a. devintojo dešimtmečio būta daug kalbų apie reformas profesinio mokymo srityje, bet praktiškai nuveikta nedaug. Tendencija pasikeitė po to, kai buvo įkurtas oficialus Europos informacijos apie švietimo sistemas ir politiką rinkimo, stebėsenos ir skleidimo tinklas Eurydice. 1985 m., plačiai išaiškinius „profesinio mokymo“ koncepciją, įtraukiant visas mokymo formas, padedančias įgyti profesiją, amatą ar užsiėmimą, įskaitant ir aukštąjį išsilavinimą, nustatytas teisinis pagrindas imtis veiksmų Bendrijos lygmeniu švietimo srityje.

6.4. Būtent tada mokymas tapo Bendrijos politikos prioritetu ir buvo įgyvendintos pirmosios Bendrijos programos (COMETT, ERASMUS, LINGUA aukštojo mokslo sistemoje ir PETRA, EUROTECNET ir FORCE profesinio mokymo srityje).

6.5. Jų poveikį mokymui Bendrijos lygiu atspindi ERASMUS programa, kuri, nors iš pradžių patyrė kliūčių kai kuriose valstybėse narėse, per daugiau nei dvidešimt gyvavimo metų suteikė galimybę 1 500 000 studentų ir 250 000 dėstytojų pasimokyti ar padirbėti kitos šalies universitete. Tai padarė teigiamą poveikį visam Europos integracijos procesui.

6.6. Pasibaigus ilgam pasiūlymų dėl visų lygių mokymo (pradedant pradinio ugdymu baigiant universitetais) teikimo laikotarpiui pagal Lisabonos strategiją, 2000 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba užsibrėžė tikslą Europai per dešimt metų tapti konkurencingusia ir dinamiškiausia žinių ekonomika pasaulyje. 2002 m. Barselonoje įvykusiame susitikime Europos Vadovų Taryba iškelė tikslą, kad iki 2010 m. Europos švietimo ir mokymo sistemos būtų pasauliniu kokybės standartu.

6.7. EESRK pripažįsta, kad mokslininko karjerą gali pradėti tik labai gabus jaunimas. Todėl tokius jaunus žmones reikėtų pritraukti į šią profesinę sritį. Mokslininkai, universitetai ir apskritai visuomenė investuoja į specializuotų mokslinių žinių įgijimą ir plėtojimą. Ypatingai svarbu, kad politika ne tik siektų maksimaliai didelių tokių investicijų, bet ir užtikrintų, kad jos nenuieitų niekais. Be to, privaloma planuoti ilgalaikį mokslinių tyrimų institucijų finansavimą. Šios paskatos jau buvo nurodytos kitoje EESRK nuomonėje (2).

7. Žvelgiant iš MVĮ perspektyvos

7.1. MVĮ lygiu yra ir daugiau kliūčių. EESRK mano, kad viena pagrindinių kliūčių yra ta, kad MVĮ neturi pakankamai išteklių investuoti į mokslinius tyrimus ir juose panaudoti novatoriškas idėjas ir galimybes. Galimybių yra daug ir įvairių, todėl jų ir informacijos gausa jau savaime yra kliūtis, kadangi trikdo.

7.2. Vis dėlto EESRK dar kartą pabrėžia, kad labai svarbu sudaryti palankias sąlygas tiesioginiam MVĮ dalyvavimui ES mokslinių tyrimų ir inovacijų iniciatyvose, kaip numatyta Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos programos svarbių veiksmų dalyje „Gebėjimai“, kadangi šios įmonės yra labai plačiai paplitusios ir turi didžiulės reikšmės kuriant naujas darbo vietas.

(2) OL C 110/3, 2004 4 30.

7.3. MVĮ dalyvauti dažnai būna sunku ir dėl jų apimčiai tinkamų procedūrų stokos. Šis veiksnys, kaip ir pradiniam etape reikalingas rizikos kapitalas, yra pagrindinė priežastis, sudaranti sunkumų dalyvauti MVĮ. Iš tiesų, nors didelės įmonės turi specialiai įsteigtus padalinius ir gauna informaciją, būtiną teikiant prašymus gauti finansavimą pagal programas, mažos įmonės, susidūrusios su pernelyg didelėmis biurokratinėmis kliūtimis teikiant prašymus, rengiant sutartis ir toliau užtikrinant administracinę valdymą, dažnai nusprendžia nedalyvauti.

7.4. Visi šie veiksniai sudaro sunkumų siekiant strateginio tikslo, minimo visose EESRK nuomonėse, būtent skatinti didesnę MVĮ, turinčių didelį inovacijų potencialą, dalyvavimą. EESRK dar karą ragina supaprastinti MVĮ dalyvavimo taisykles. Šios įmonės turi didžiulį kūrybinį potencialą ir yra pagrindinės dalyvės, kadangi žino pilietinės visuomenės lūkesčius ir naujų produktų poreikius.

8. Kitos pastabos

8.1. Visiškai pritardami minčiai, kad turime priimti didelių išpareigojimų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje ir tai neatsiejama nuo visų modernių ekonomikos valstybių politikos, negalime pamiršti, kad pats procesas turi būti pagrįstas išimtinai aplinką tausojančiais gaminiais, griežta mūsų vertybių sistemos apsauga ir stipria Europos socialinio modelio gynyba.

8.2. Siekdami naują moksliniais tyrimais ir inovacijomis pagrįstą politiką suderinti su realybe ir leisti Europos ekonomikai atgauti konkurencingumą kitų pažengusių ir besiformuojančios ekonomikos šalių atžvilgiu, turime imtis strateginio išpareigojimo ir iš esmės padidinti žmogiškuosius ir ekonominius išteklius, kad galėtume Europai padėti pasiekti aukšto lygio mokslinę kompetenciją pasaulio mastu.

8.3. EESRK taip pat pabrėžia, kad būtina išankstinė inovacijų ir konkurencingumo sąlyga yra tinkamas švietimas ir profesinis mokymas, teikiamas mokymo įstaigose pradedant pradinio ugdymu baigiant universitetais, siekiant įtikinti jaunimą rinktis mokslinę karjerą ir žmogiškiesiems ištekliams užtikrinti aukšto lygio profesionalumą ir motyvaciją, sudarant galimybes siekti aukščiausių tarptautinių mokymo standartų.

8.4. Už ekonomiką ir pinigų politiką atsakingas Europos Komisijos narys **Joaquín Almunia** 27 valstybėms narėms pateikė duomenis dėl „tarpinių ekonomikos prognozių“, sukėlusių didelį susirūpinimą. Prognozės patvirtina, kad Europa išgyvena didelį ekonomikos nuosmukį, o BVP vidutiniškai sumažėjo 1,8 proc. Euro zonoje prognozės kelia nerimą net tose šalyse, kurios visada buvo Europos ekonomikos varomoji jėga, pavyzdžiui, Vokietijoje

(– 2,3 proc.). Finansų krizę skaudžiai pajuto Airija (– 5 proc.), Ispanija bei Italija (– 2 proc.) ir Prancūzija (– 1,8 proc.). Vadovaujantis šiomis prognozėmis, Europos BVP kritimas daro katastrofišką poveikį užimtumui, nedarbą padidindamas iki 8,2 proc. arba panaikindamas 3,5 milijonų darbo vietų. Valstybės biudžeto deficitas dvylikoje iš 27 valstybių narių bus didesnis nei Mastrichto sutartyje numatyti 3 proc. Didžiausias biudžeto deficitas numatomas Airijoje (11 proc.), Ispanijoje (6,2 proc.) ir Prancūzijoje (5,4 proc.).

8.5. Šie duomenys rodo padėtį 2009 m. sausio mėn., bet atrodo, kad jie nedaug skiriasi nuo dabartinės padėties. Komisijos narys jau ne kartą kalbėjo apie šias problemas, skambindamas pavojaus varpais dėl pamažu bet nuolat blogėjančios ekonomikos padėties, ir teigė, kad iki 2010 m. gali būti prarasta 6 milijonai darbo vietų. Kalbėdamas EESRK, J. Almunia nurodė, kad sprendžiant pagal naujausius duomenis, sausio mėn. ekonomikos prognozės gali būti dar pesimistiškesnės.

8.6. Kad būtų galima išmatuoti recesijos duobę ir atstumą, mus skiriančią nuo numatyto tikslo atgaivinti Bendrijos ekonomiką, turime palyginti investicijų dydį Europoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. JAV nuolat investavo 3 proc. savo BVP į mokslinius tyrimus, tuo tarpu Europos Sąjunga investavo iki 2 proc., kadangi kai kurios valstybės narės investavo daug mažiau nei Lisabonos strategijoje numatytus 3 proc. savo BVP. Šiuo metu išgyvenant naują ekonomikos nuosmukio laikotarpį šių skaičių visiškai nepakanka kiekybiniu požiūriu.

8.7. Šis neigiamas scenarijus aiškiai parodo, kaip Europa atsilieka ir kokių pastangų reikia, kad būtų galima vėl pasiekti adekvaciai aukštą konkurencingumo lygį tarptautinėje pramoninėje aplinkoje, kurioje padėtis keičiasi taip greitai, visų pirma dėl besiformuojančios ekonomikos šalių.

8.8. Todėl Europa turėtų žinoti, kaip gauti daugiau naudos mokslui iš investicijų (moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai, švietimui, profesiniam mokymui), siekiant didinti konkurencingumą, ir iš išvystytos pramonės šalių ekonomikos augimo, bei ryžtingai žengti ta kryptimi.

8.9. Įvairios ataskaitos rodo, kad įmonės galėtų labiau pasinaudoti savo moksliniais tyrimais, jeigu bendradarbiautų su darbuotojais, plėtotų jų kompetenciją ir organizuotų darbą taip, kad darbuotojų idėjos būtų vystomos ir perkeliamos į realią įmonės veiklą.

8.10. Kai buvo atsižvelgta į darbuotojų inicijuotas inovacijas, pagerėjo įmonių padėtis, jos sutaupė pinigų ir išaugo jų konkurencingumas. Šią koncepciją reikėtų remti ir ji galėtų būti naudinga, kadangi reikėtų dirbti ne daugiau, o sumaniau.

2009 m. gegužės 14 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Mario SEPI*